

Nr. 1.203.846

ex. 3:

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TP A N O R A M A

periode 1 april 1974 - 1 oktober 1974

4 ex. verv.
 ex. 1: Orig.
 ex. 2: CO
 ex. 3: dupl.CO
 ex. 4: KA verkn.

Algemene- en KabinetsaangelegenhedenStaten-Generaal en Kamere commissie

In de Staten-Generaal werden in deze periode geen voor de Dienst van direct belang zijnde onderwerpen behandeld.

De Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten vergaderde tweemaal met de Minister van Binnenlandse Zaken, Mr. W.F. de Gaay Fortman, nl. op 29 april en op 24 september 1974. Aan beide bijeenkomsten werd ook deelgenomen door de secretaris-generaal, Mr. P. van Dijke, het Hoofd van de Dienst en het Hoofd van het Kabinet.

Tijdens de bijeenkomst van 29 april 1974 werd aandacht besteed aan de beweerdde activiteiten van Griekse zijde ten aanzien van de in Nederland verblijvende Grieken. De voor deze bijeenkomst tevens uitgenodigde Minister van Verkeer en Waterstaat, Drs. Westerterp, gaf een uiteenzetting over de gang van zaken bij een afwijzingsgeval van een sollicitant naar een vertrouwensfunctie bij de PTT. De bijeenkomst van 24 september 1974 was geheel gewijd aan de kort daarvoor plaatsgevonden actie van het Japanse Rode Leger tegen de Franse Ambassade in Den Haag. Het Hoofd van de Dienst gaf een overzicht van de activiteiten van genoemde Japanse groepering en de relatie, die deze onderhoudt met Palestijnse terroristenorganisaties. In deze verslagperiode werden vanwege de Vaste Commissie geen verzoekschriften ter behandeling ontvangen.

Van advies werd gediend voor de beantwoording van aan de Regering gestelde vragen van de Tweede Kamerleden:

Van der Spek betreffende de veiligheid van de h.t.l. verblijvende Griekse onderdanen en

Van Gorkum betreffende het veiligheidsonderzoek en de vertrouwensfuncties bij de Rijksoverheid.

Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst woonde één onder voorzitterschap van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie gehouden bijeenkomst van de Procureurs-Generaal bij. Onderwerp van bespreking was o.a. de samenwerking van politie en justitie met de BVD bij de bestrijding van de criminele activiteit met een politieke achtergrond onder de h.t.l. verblijvende Zuidmolukkers.

Public relations

Aan publiciteitsmedia die hierom verzochten, werd enkele malen achtergrondinformatie verstrekt over terroristische activiteiten in Nederland en in het buitenland.

Vanaf de totstandkoming van het operatiecentrum in de Ambassade van de Verenigde Staten was aldaar een medewerker van de Dienst als liaison aanwezig. Het Hoofd van de Dienst was betrokken bij het overleg in het crisiscentrum in het Ministerie van Justitie. De werkzaamheden van de Dienst waren allereerst gericht op het ter beschikking stellen van gegevens die voor het bepalen van het beleid ter oplossing van het gijzelingsdrama van belang konden worden geacht.

Voorts werden pogingen aangewend om de drie Japanse terroristen te identificeren, werd nagegaan of dezen over lokale steunpunten beschikten en werd technische bijstand verleend. Doorlopend werden contacten onderhouden met de daarvoor in aanmerking komende buitenlandse diensten. De Dienst heeft thans deel aan het onderzoek van de politie en de justitie betreffende het gijzelingsdrama.

De drie Japanse terroristen zijn inmiddels geïdentificeerd als

Een broer van is ongekomen bij de terreuraktie op het vliegveld LOD op 30 mei 1972.

is evenals betrokken geweest bij de aanslag op 21 januari 1974 op een SHELL-raffinaderij in Singapore, welke werd gevolgd door de kaping van een veerboot, waarvan de besetters werden bevrijd door een aktie van het Japanse Rode Leger tegen de Japanse Ambassade in Koeweit.

De gijzeling van het personeel van deze Ambassade noodzaakte de Japanse Regering er toe een JAL-toestel naar Singapore te zenden om de terroristen aan boord te nemen. Het toestel zette vervolgens koers naar Koeweit alwaar de besetters van de Japanse Ambassade aan boord kwamen, waarna het hele gezelschap terroristen in Aden werd afgezet.

Van belang in verband met mogelijke verdere terreurakties is dat de maoïstisch getinte Palestijnse verzetsbeweging de PFLP, die onder leiding staat van George HABBASH, uit het executief comité van de PLO (Palestine Liberation Organization) is getreden.

De PFLP (People's Front for the Liberation of Palestine) liet daarbij weten de terreuroperaties te zullen hervatten wanneer de PLO volhardt in haar - wat de PFLP noemt - verradersrol door deel te nemen aan de Geneefse Vredesconferentie.

Rode Jeugd

Het door Lucien van HOESEL, lid van de Rode Jeugd, ingestelde beroep in cassatie tegen het arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, waarbij hij - in hoger beroep - veroordeeld werd tot twee jaar gevangenisstraf, werd door de Hoge Raad bij arrest van 14 mei 1974 verworpen.

De Hoge Raad deed daarbij geen uitspraak omtrent de beslissing van het Gerechtshof, die het beroep van het Hoofd van de Dienst op het verschoningsrecht gegrond had verklaard.

De Hoge Raad stelde, dat, waar genoemde beslissing geen einduitspraak is, daartegen ingevolge artikel 428 van het Wetboek van Strafvordering alleen beroep in cassatie mogelijk is gelijktijdig met dat tegen de einduitspraak.

Daar sulks niet was geschied achtte de Hoge Raad het niet mogelijk een uitspraak over de cassatiemiddelen met betrekking tot de kwestie van het verschoningsrecht te doen.

De Rode Jeugd is er na de formele opheffing van de groep toe over gegaan enige wijzigingen aan te brengen in het activiteitenpatroon in die zin, dat deze zich thans geheel afspelen in de "cellen van de organisatie". De klandestiniteit van het werk is daardoor nog groter geworden. Men gaat voort met het verkrijgen van vuurwapens en het treffen van voorbereidingen voor gewelddadige acties.

De Rode Hulp, de mantelorganisatie, via welke de Rode Jeugd zich naar buiten manifesteert spant zich in de politie, de justitie en de BVD het leven zo moeilijk mogelijk te maken.

Onder de sollicitanten naar een functie bij de Dienst werd een figuur opgemerkt, die in relatie staat met de Rode Jeugd.

Rekening wordt gehouden met andere pogingen tot infiltratie bij de Dienst.

Afdeling B

1-4-74 / 1-10-74

De internationale instelling van de CPN

De positie van de CPN in de internationale communistische beweging wordt nog steeds bepaald door de vrees enerzijds daarin al te zeer geïsoleerd te raken en anderzijds door bepaalde internationale contacten betrokken te worden bij plannen, waarachter men de CPSU vermoedt. Na een waarnemer gezonden te hebben naar de januari-conferentie van de CP'en uit de EEG-landen in Brussel, heeft de partij verstek laten gaan op de internationale bijeenkomsten die in het verlengde daarvan lagen. Wel heeft zij met twee vertegenwoordigers deelgenomen aan de Europese Conferentie van Solidariteit met het Chileense volk op 6 en 7 juli in Parijs, die evenwel geen exclusief communistische aangelegenheid is geweest.

Tijdens deze conferentie werd vermoedelijk de afspraak gemaakt voor besprekingen van de CPN met een vrij zware delegatie van de Franse communistische partij, de PCF, eind augustus in Amsterdam. Hierover werd in de CPN-pers overigens nog met geen woord gerept. Bij dit overleg moet één van de voornaamste onderwerpen van gesprek de voorbereiding van een paneuropese conferentie van CP'en zijn geweest, waarvoor ook de CPN namens de Poolse en Italiaanse CP is uitgenodigd. Medewerking van de CPN aan zo'n Europese conferentie is onder de huidige omstandigheden hoogst onwaarschijnlijk, evenals deelname aan een eventueel daarop volgende communistische wereldconferentie, omdat de partij daarin een CPSU-manipulatie ziet, die zich met name richt tegen de CP-China.

De binnenlandse politiek van de CPN

Na het teleurstellende resultaat van de verkiezingen voor de Provinciale Staten in maart van dit jaar, kreeg de CPN bij de in mei gehouden gemeenteraadsverkiezingen opnieuw een gevoelige tegenslag te verwerken, zij sag toen rond veertig van haar ongeveer honderd-seventig gemeenteraadszetels verloren gaan.

De oorzaak van deze terugslag was volgens de partij voornamelijk gelegen in haar aanvankelijk al te "constructieve oppositie"-houding tegenover deze regering, waardoor zij haar eigen identiteit te zeer zou hebben verloochend. In een verklaring van 4 juli distancieerde het partijbestuur zich dan ook wat verder van het "teveel op West-Duitsland georiënteerde kabinetsbeleid", aankondigend meer nadruk te zullen gaan leggen op buitenparlementaire activiteit en samenwerking tussen communisten en socialisten "aan de basis".

Sedertdien hebben de CPN en haar jeugdorganisatie, het ANJV, inderdaad een grotere belangstelling getoond voor dergelijke, veelal plaatselijke samenwerkingsvormen, bijv. in verband met demonstraties tegen "Kalkar", rond kwesties als Cyprus en Chili en in het kader van de boerenprotestacties.

Ook in het bedrijfswerk is de partijleiding meer accent gaan leggen op eigen acties buiten de erkende vakbonden om. Tijdens de staking bij VMF Bronswerk/Utrecht in het voorjaar, die niet door de vakbonden werd gesteund, is in het actiecomité bijvoorbeeld een belangrijke rol gespeeld door een CPN-districtsbestuurder.

Sinds de zomer zijn op aandringen van de partijleiding in een aantal steden actiecomité's tegen de werkloosheid van de grond gekomen. Alle extra-parlementaire activiteit ten spijt probeert de CPN zich onverminderd te doen gelden in de vertegenwoordigende lichamen en heeft ze na de jongste verkiezingen een zo sterk mogelijke positie trachten te veroveren in de regionale en lokale bestuursorganen, ook als die de vorm aannemen van de voordien door haar verfoeide programcolleges. Zelfs gaat de CPN zitting nemen in het Europees parlement in de persoon van Eerste Kamerlid HARTOG, die aangekondigd heeft formeel wel deel te gaan uitmaken van de communistische fractie daarin, maar praktisch te zullen uitgaan van de autonomie van de CPN.

De CPN-organisatie

De verkiezingsnederlagen hebben het partijbestuur eind juni doen besluiten tot een onderzoek in een groot aantal afdelingen, teneinde een beter inzicht te verkrijgen in de feitelijke toestand in de partij. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een aantal kaderleden, die aan de hand van een gedetailleerde vragenlijst een beeld moeten vormen van de partijactiviteiten en taakvervulling door de leden, op grond waarvan passende maatregelen en mutaties tot in de dagelijkse leiding toe kunnen worden voorbereid, die op het eerstvolgende congres hun beslag moeten krijgen. Overigens is reeds besloten de controle op de districtsledingen te verscherpen. Ook heeft men zich beraden over een verbetering van de partijopleiding.

Pre-Sowjet-groeperingen

De vriendschapsvereniging "Nederland - USSR" zet haar pogingen voort te komen tot oprichting van een jeugd(vriendschaps)organisatie in plaats van het sinds een jaar bestaande Jongeren Kontakt voor Internationale Uitwisseling (JKU), dat zich meer ontwikkelt tot een politieke jeugdorganisatie. "Nederland - USSR" heeft een organisatie op het oog die zal kunnen fungeren als tegenhanger van de onlangs in Moskou opgerichte "Jeugdcommissie van de Vereniging USSR - Nederland".

Dit najaar zal waarschijnlijk - na veel strubbelingen - een vriendschapsvereniging "Nederland - DDR" worden opgericht naar het voorbeeld van de Vereniging "Nederland - USSR". De onderneming is tot nu toe van DDR-zijde gefinancierd.

Het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS) heeft eind mei een bezoek aan de Sowjet-Unie geregeld van een Nederlandse delegatie, bestaande uit twee NCEVS-bestuursleden en vier vertegenwoordigers van PvdA, D'66, PPR en PSP. De Sowjet-ambassadeurs in Den Haag en Brussel hebben zich veel moeite getroost om de reis zo soepel mogelijk te doen verlopen. Binnen het NCEVS-bestuur hecht men minder waarde aan eventuele directe resultaten van de besprekingen in Moskou dan wel aan de totstandkoming van informele contacten tussen Sowjetautoriteiten en Nederlandse politici, die in de toekomst een belangrijke rol kunnen gaan spelen. Bij deze gelegenheid is voor november tevens een tegenbezoek van een Sowjetdelegatie aan Nederland gearrangeerd, waarvoor het NCEVS-bestuur besloten heeft een CRM-subsidie aan te vragen.

De pre-Chinese groeperingen

Als eerste pro-Chinese organisatie in Nederland heeft de Socialistische Partij (SP) zich op het verkiezingspad gewaagd door bij de gemeenteraadsverkiezingen in mei in een twaalfstal plaatsen kandidaten te stellen.

De SP verwierf in totaal ongeveer 15.000 stemmen (deels ten koste van de CPN), legde in Nijmegen beslag op twee en in Oss op drie gemeenteraadszetels. Bovendien wist zij later nog beslag te leggen op een zetel in de raad van Horst (L.). De basis van de partij en haar mantelorganisaties werd in het voorjaar versterkt door de oprichting van de nieuwe jongerenorganisatie "De Vonk" en door de inschakeling van academici bij de acties voor leefbaarder buurten en een gezonder milieu. Het aantal SP-afdelingen is inmiddels met ongeveer tien tot ruim vijftig gestegen met in totaal rond vijfhonderd leden.

Trotskisme

De "trotskisering" van de Kommunistenbond Proletarisch Links is nagenoeg voltooid. Nog voor het einde van 1974 zal de fusie tussen de officiële Nederlandse sectie van de IVE Internationale (de "Revolutionair Communistische Bond") en de Kommunistenbond P.L. tot stand komen.

Als naam voor de nieuwe organisatie is "Kommunistenbond" gesuggereerd. Hiermede zijn pogingen, de Kommunistenbond Proletarisch Links in "maoïstisch" vaarwater te krijgen, definitief verijdeld.

Bond voor Dienstplichtigen

De "witte" BVD is doende haar nationale en internationale kontakten uit te breiden. In deze nieuwe opstelling past het door de BVD in november 1974 te organiseren Internationaal Soldatencongres "anti-NATO '74". Hieraan heeft een groot aantal buitenlandse organisaties reeds medewerking toegezegd. Doel van het congres is het ontwerpen van een gemeenschappelijke strategie in de strijd tegen de NATO en daarmee tegen het kapitalisme.

Nederlandse Volks Unie

De wegens belediging van Surinaamse en Antilliaanse rijksgenoten veroordeelde J.G. Glimmerveen, die tevergeefs getracht heeft een zetel in de Haagse gemeenteraad te verwerven, is gekozen tot voorzitter van de NVU.

Glimmerveen is inmiddels ontslagen uit zijn functie bij SHAPE in Den Haag.

Studenten

Het aantal studenten (en jonge academici), dat zich aanmeldt voor het lidmaatschap van de CPN neemt - vooral in Amsterdam - nog steeds toe. Sinds 1970 hebben ± 350 studenten zich bij de CPN aangesloten, ± 120 alleen^{al} in de eerste helft van 1974. Onder deze CPN-leden bevinden zich relatief veel bestuurders van - met name Amsterdamse - studentenorganisaties.

Anti-NAVO-congres

Het voor april jl. door de Amsterdamse studentenorganisaties ASVA en SRVU aangekondigde anti-NAVO-congres is niet van de grond gekomen, o.m. door meningsverschillen in het Landelijk Overleg van Grondraadsbesturen LOG. Mogelijk zal dit congres echter toch nog in dit najaar worden gehouden.

Afdeling C

Sovjet-Unie

De totale sterkte van de Sowjetrussische vertegenwoordiging bedraagt thans 70, w.o. 24 diplomaten. Russische verzoeken tot uitbreiding van de vertegenwoordiging zijn door het Ministerie van Buitenlandse Zaken afgewezen o.m. op grond van de numerus fixus. Derhalve streven de Russen er thans naar, om binnen het huidige bestand het aantal medewerkers met diplomatieke status uit te breiden. Ze hebben zij vergeefs getracht de opvolger van de voormalige medewerker van de Sowjet-Handelsmissie, Dr. - in feite een vertegenwoordiger van het Staatscomité voor Wetenschap en Techniek en tevens medewerker van het KGB - in Nederland als "Raad voor Wetenschap en Techniek" te doen aanvaarden. Voor een nieuwe medewerker van de Sowjetrussische militaire attaché werd om toekenning van de rang van adjunct militair attaché met diplomatieke status verzocht. Eerder is deze rang - na lang aandringen van Sowjetsijde - toegekend aan een reeds een aantal jaren in Nederland verblijvende en binnenkort vertrekkende medewerker van de Russische militaire missie. Dit geschiedde à titre personnel. Gezien de ervaringen in het verleden met de Sowjetrussische militaire missie opgedaan is geadviseerd dit verzoek af te wijzen.

De Sowjet-directeuren van de filialen te Rotterdam en Amsterdam van de Sowjet-Belgische joint venture Transworld Marine Agency hebben zich, daar de Nederlandse autoriteiten hun geen verblijfsvergunning verstreken, formeel in België gevestigd. Zij verblijven echter gedurende tenminste drie dagen per week in resp. Rotterdam en Amsterdam. Overleg vindt plaats om aan dit oneigenlijk gebruik van het door de Belgen verleende visum een einde te maken.

Het bureau van de TASS-correspondent te Den Haag is sedert augustus 1974 gevestigd aan de J. van Oldenbarneveltlaan 96 alhier.

Na het gemeentebestuur van Amsterdam heeft thans ook dat van Rotterdam positief gereageerd op het advies van het Ministerie van Buitenlandse Zaken om geen medewerking te verlenen aan door de "Vereniging Nederland - USSR" georganiseerde culturele manifestaties. Zoals in het vorige verslag vermeld, bevorderen de Russen de culturele uitwisseling bij voorkeur via genoemde vereniging en dan buiten de Ministeries om, die bij de Culturele Overeenkomst tussen Nederland en de USSR betrokken zijn.

De activiteiten van de Sowjet-inlichtingendiensten vinden plaats overeenkomstig het gebruikelijke patroon. Sowjetrussische electronica-deskundigen, werkzaam bij de Russisch-Nederlandse joint venture op het gebied van computers, Elorg BV., waren nauw betrokken bij pogingen van een geïdentificeerde KGB-officier, werkzaam in de Sowjetrussische Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam, om op clandestiene wijze gegevens te verkrijgen van een deskundige op het gebied van electronica.

De Aeroflot-vertegenwoordiger trachtte via een Nederlander tegen betaling in het bezit te komen van Nederlandse en andere paspoorten, rijbewijzen en soortgelijke documenten. Ook probeerde hij bij een Nederlands bedrijf linnenpapier te kopen, dat gebruikt wordt voor de vervaardiging van Nederlandse rijbewijzen en andere legitimatiebewijzen. Een ter zake ingesteld onderzoek heeft uitgewezen, dat de Russen er reeds eerder langs een andere weg in geslaagd zijn enige rollen van dit papier te bemachtigen. Ongetwijfeld is hier sprake van een poging van de Russische - in dit geval - militaire inlichtingendienst (GRU) om materiaal en documenten te verkrijgen voor het uitzenden - onder een valse identiteit - van agenten naar het Westen.

In de Sowjet-Unie is een in Nederland woonachtige Russische emigrante tijdens een familiebezoek door het KGB gedwongen opdrachten tot het inwinnen van bepaalde inlichtingen te aanvaarden, die zij na terugkeer in Nederland moet uitvoeren. Deze opdrachten betreffen een anti-communistische Russische emigrant, actief in de emigranten-organisatie N.T.S., en een Nederlandse beroepsmilitair, ingedeeld bij een belangrijk krijgsmachtonderdeel.

Ook in deze verslagperiode zijn weer Russische inlichtingenactiviteiten gebleken met betrekking tot de Chinese Volksrepubliek. De belangstelling geldt o.a. het aantal Chinese schepen dat Nederlandse havens aandoet (en lading en bestemming van deze schepen), de omvang van de handel tussen Nederland en de G.V.R. en de namen van Nederlandse firma's die hierbij betrokken zijn. Een Nederlander, in contact staande met een inlichtingenofficier in de Sowjetrussische vertegenwoordiging, heeft van deze de opdracht gekregen lid te worden van de eind 1973 opgerichte Vereniging Nederland - China.

Reeds geruime tijd toont de Sowjetrussische vertegenwoordiging grote belangstelling voor de onderlinge verhoudingen tussen Nederland, de Nederlandse Antillen en Suriname.

Een ook in Nederland opererend Engels reisbureau verzoekt in een brochure met aanwijzingen voor toeristen naar de Sowjet-Unie en andere Oostbloklanden, aan diegenen, die blijkens hun paspoortgegevens "het beroep van politiefunctienaris, computer-operator of een beroep op het gebied van electronica" bekleden, het reisbureau nauwkeurig de aard van hun werkzaamheden en de naam van hun werkgever te melden.

Het reisbureau zou in verband met de verzorging van de visa deze informatie nodig hebben.

Bij het verzoek werd vermeld, dat de betreffende ambassades deze gegevens verlangen.

Duitse Democratische Republiek

De bezetting van de sedert januari 1973 in Den Haag gevestigde ambassade bedraagt - na een kortstondige uitbreiding tot 16 - thans weer 14 medewerkers, onder wie nu echter negen - in plaats van eerder zeven - diplomaten.

Frequent contact is geconstateerd tussen de Oostduitse ambassade-raad, belast met politieke aangelegenheden en o.a. een voormalig bestuurslid van de Vereniging tot Culturele Uitwisseling, tevens initiatiefnemer tot de oprichting van de Vereniging Nederland - DDR. Naast deze ambassade-raad blijkt thans ook de tweede ambassade-secretaris, tevens consul, belast te zijn met het contact met politieke partijen in Nederland. Waargenomen is dat deze functionaris in contact staat met een groot aantal parlementsleden en met enige dissidente communisten.

Een geregeld contact werd voorts geconstateerd tussen vermelde Oostduitse vertegenwoordigers en Chileense vluchtelingen, onder wie de vertegenwoordigers in Nederland van resp. de Chileense Socialistische Partij, en de Chileense Communistische Partij,

Het Senaatlid voor de Chileense Communistische Partij, tevens secretaris-generaal van de communistische jeugdorganisatie in Chili, die na de val van ALLENDE haar toevlucht zocht op de Nederlandse Ambassade te Santiago de Chile, verbleef medio juni jl. enige tijd in ons land. De Oostduitse vertegenwoordiging regelde voor haar interviews met de Parijse correspondent van "Neues Deutschland" en de vertegenwoordiger in België van A.D.N., het Oostduitse persbureau.

Voor de in Nederland verblijvende , lid van het Centraal Comité van de Chileense CP en ex-minister van Arbeid, regelde de Oostduitse consul diverse reizen naar Oostbloklanden.

De Oostduitse inlichtingendiensten blijven kennelijk opereren vanuit de DDR. Het belangrijkste doel van deze activiteiten is AFCENT. De landelijk O.V.J. en de betrokken P.G. werden ingelicht omtrent de activiteiten van een in Nederland wonende Westduitser, die kennelijkⁱⁿ opdracht van een uit de DDR opererende dienst bijzondere belangstelling voor AFCENT aan de dag legt. In samenwerking met de Rijksrecherche wordt ter zake een nader onderzoek ingesteld.

Bij aanhoudingen in de Bondsrepubliek van Oostduitse agenten blijkt hoe langer hoe vaker, dat deze agenten zich na een verblijf - met valse Westduitse papieren in een (ander) Westeupees land - aldaar vestigen om werkzaamheden te verrichten voor hun Oostduitse opdrachtgevers. Nederland is zeer geliefd als tijdelijke verblijfplaats vóór het "inluisen" van deze agenten in de BRD.

Voorts is weer een aantal pegingen ter kennis van de Dienst gekomen om Nederlanders per brief onder dekmantel van één of ander - al dan niet bestaand - instituut te werven voor medewerking aan de Oostduitse inlichtingendiensten.

De overige Europese communistische landen

De Poolse vertegenwoordiging is in het derde kwartaal van dit jaar met drie functionarissen uitgebreid. Dit feit is voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken aanleiding geweest om de vertegenwoordiging een numerus fixus op te leggen.

Aan de Poolse-Oostduitse grens werd onlangs een Nederlandse beroeps-militair, van origine Pool, benaderd door een militair van de Poolse grenstroepen, die hem inlichtingen verzocht over het Nederlandse leger. Dit geval zou kunnen duiden op een nieuwe, vrij grove, benaderings-taktiek van de Poolse militaire inlichtingendienst.

Een visum werd geweigerd, o.g. tot intrekking van de visumaanvraag geadviseerd, i.v.m. een Tsjechoeslowaakse en een Bulgaarse functionaris - beiden onderkende inlichtingenofficieren - die met het oog op tewerkstelling in de vertegenwoordigingen van resp. de CSSR en Bulgarije om toelating verzochten.

De Bulgaarse staatshandelsorganisatie Balkanair, alle aandelen bezittende van de vroegere Nederlands-Bulgaarse joint venture Rastem N.V., heeft van dit pakket 35% overgedragen aan de N.V. Ahrendonk te Tilburg. Hierdoor is een nieuwe joint venture ontstaan, die zal opereren onder de firmanaam IBETRA en gevestigd is te Tilburg.

Behoudens een enkele uitzondering zijn de economische resultaten van de thans bestaande joint ventures van Nederlandse en Oost-europese bedrijven niet indrukwekkend.

De Roemeense inlichtingen- en veiligheidsdienst toont een opmerkelijke belangstelling voor buitenlandse bezoekers. Andere Westeuropese diensten melden hetzelfde. Verschillende Nederlandse reisigers zijn in Roemenië aangesproken door personen, die te kennen gaven tot de Roemeense veiligheidsdienst te behoren. In enkele gevallen werden daarbij meer gerichte vragen gesteld. Aandacht wordt gegeven aan huwelijken van Roemeense en Nederlandse onderdanen. Gebleken is dat de betrokken Roemeense onderdanen pas toestemming tot de uitreis verkregen na medewerking aan de Roemeense inlichtingendienst te hebben toegezegd.

In het vorige verslag is vermeld, dat de Joegoslavische hoofdverdachte in de schietpartijen te Amsterdam in december 1973 had verklaard, dat medewerkers van de Joegoslavische inlichtingendienst UDBA het eerst op hem geschoten hadden uit wraak omdat hij een liquidatie-opdracht van de UDBA niet had uitgevoerd. Deze liquidatie-opdracht - ze verklaarde de hoofdverdachte toen - betref de Joegoslaaf

Opmerkelijk is, dat de Joegoslavische regering in haar recente onthullingen over een ondergrondse pro-Sowjet organisatie in Joegoslavië, deze noemt als leider van die organisatie

Chinese Volksrepubliek

De Chinese ambassadeur sal medio oktober naar de CVR terugkeren. Wie hem zal opvolgen is nog niet bekend.

Een nieuw gebouw, opgetrokken tussen de twee reeds bij de Chinese vertegenwoordiging in gebruik zijnde panden en in juni gereed gekomen, biedt huisvesting aan o.m. de consulaire afdeling van de vertegenwoordiging.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Chinese Volksrepubliek vond op 30 september ter ambassade een receptie plaats, waarbij voor de eerste maal een Nederlandse TV-ploeg toestemming kreeg tot het maken van enige opnamen.

De eind 1973 opgerichte Stichting Nederland - China trad met de herdenking van dit 25-jarig bestaan voor het eerst duidelijk naar voren. Te Amsterdam vond een bijeenkomst plaats, waar o.m. films over China werden vertoond.

Vertegenwoordigers van deze Stichting namen deze zomer deel aan een groepsreis naar China.

Ook de onder controle van de Chinese Vertegenwoordiging staande Vereniging van Oversee-Chinezen in Nederland vierde het 25-jarig bestaan van de CVR met een bijeenkomst. Een opmerkelijk groot aantal Oversee-Chinezen - naar schatting tussen de drie à vierduizend - woonde deze bijeenkomst in de RAI te Amsterdam bij. Sedert 1 mei jl. zijn - op last van de autoriteiten te Peking - aan Oversee-Chinezen geen visa voor reizen naar China meer verstrekt. Deze maatregel zou verband houden met ongeregelde reizen, die plaatsvonden in de provincie Chekiang.

Molukkers

Het begin van deze verslagperiode kenmerkte zich door een aantal incidenten voortvloeiende uit de controverse tussen pro-Indonesisch gezinde Molukkers en de RMS'ers.

Onder meer voerden pro-Indonesisch gezinde Molukkers in de nacht van 12 april een overval uit op een in hoofdszaak door RMS'ers bewoonde wijk in Almele. Hierbij maakten zij gebruik van diverse soorten vuurwapens en molotov-cocktails. Er vielen echter geen slachtoffers.

Ondanks de door deze gebeurtenis opgeroepen spanning verliepen de manifestaties ter herdenking van de RMS-proclamatie op 25 april zonder incidenten.

In de avond van 25 april werd ingebroken in de woning van een Indonesische consul te Amsterdam.

De daders - aanhangers van Ir. MANUSAMA - verklaarden de bedoeling te hebben gehad de consul te gijzelen en vervolgens van de Indonesische Ambassade te eisen, dat deze de pre-Indonesische Molukse jongerenorganisatie API-Maluku haar activiteiten zou doen staken. De opzet mislukte omdat de consul en zijn gezin afwezig waren. In de nacht van 25 op 26 april werd, eveneens te Amsterdam, brand gesticht in het kantoorgebouw van de GARUDA Indonesian Airways. De daders van wie tot nu toe elk spoor ontbreekt behoren, naar mag worden aangenomen, tot een RMS-groepering.

Op 30 april stalen jonge RMS'ers afkomstig uit Krimpen a/d IJssel wapens en munitie uit een kazerne te Breda. Zij verklaarden zich niet de gestolen vuurwapens te willen beschermen tegen eventuele aanvallen van hun pro-Indonesische landgenoten. Twee van de daders behoren tot de ordedienst van de groepering van Ir. MANUSAMA.

In tegenstelling tot voorgaande jaren verliep de 17e augustus, de Indonesische nationale feestdag, zonder incidenten.

Afdeling D

Overheid

De werkgroep elektronisch-mechanische bewaking van rijksgebouwen, bestaande uit medewerkers van het Departement van Binnenlandse Zaken, de Rijksgebouwendienst en de BVD, heeft in mei 1974 aan de Directeur-Generaal van de Rijksgebouwendienst een tussentijds rapport uitgebracht.

Daarin wordt aanbevolen over te gaan tot de oprichting van een tijdelijke rijksalarmcentrale en tot het instellen van een onderzoek betreffende de kwaliteit van alarmsystemen. Na dit onderzoek kan dan worden beslist omtrent de vestiging van een permanente alarmcentrale.

In ontwerp is een nieuwe brochure ter voorlichting van ambtenaren, die voornemens zijn een land met een communistische regeringsvorm te bezoeken.

Bedrijven

Met de electriciteitsbedrijven wordt nauw contact onderhouden ter sake van de beveiliging tegen sabotage.

Er werd onder auspiciën van de Vereniging van Exploitanten van Elektriciteitsbedrijven in Nederland een overlegorgaan gevormd dat zich speciaal met dit probleem bezighoudt.

Een medewerker van de Dienst maakt deel uit van de interdepartementale werkgroep Bewaking en Beveiliging, die deze problematiek bestudeert in verband met de activiteiten van nachtveiligheids- en bedrijfsbewakingsdiensten.

Veiligheidsonderzoeken

Beswaarschriften ingevolge de Beschikking Antecedentenonderzoeken kwamen in de sector van de burgerlijke overheid in de afgelopen periode niet voor.

Afdeling B

Vertaal- en uitwerkcapaciteiten

Voortgegaan wordt met de opleiding van eigen personeel ter versterking van de vertaalgroep voor Oosteuropese talen. Vier medewerkers volgen thans een cursus Pools voor gevorderden. Aan een begin cursus Tsjechisch wordt deelgenomen door twee en aan een dergelijke cursus Hongaars door drie leerlingen.

Het zoeken naar uit veiligheidsoogpunt acceptabele vertalers voor Roemeens, Bulgaars, Chinees en Arabisch wordt voortgezet.

Opleiding en vorming

Naast het gewone cursusprogramma voor de opleidingen als bedoeld in het Reglement Opleidingen Examens B.V.D. moest wederom een extra Basis cursus worden ingelast om de nog steeds in aantal toenemende kandidaten voor een BVD-opleiding te kunnen opvangen.

Voor eigen personeel werd een lezingencyclus gehouden, waarin ruime aandacht besteed werd aan het onderwerp politiek terrorisme.

In september 1974 vond in het opleidingsgebouw een internationale kaderbijeenkomst plaats, waaraan vertegenwoordigers van bevriende diensten uit verschillende West-Europese landen deelnamen. Hier werden enige onderwerpen van gemeenschappelijk belang aan de orde gesteld. Het hoofd van de sectie en enige docenten hebben zoals gebruikelijk door het vervullen van spreekbeurten medewerking verleend aan cursussen van diverse opleidingsinstituten van de politie en de strijdkrachten.

Onderzoekgroep

De acht vacatures die bij de groep bestonden konden zoals verwacht worden aangevuld. Daarmede kwam de groep weer op volle sterkte, al is de opleiding der nieuw aangetrokken medewerkers nog niet geheel voltooid.

Afdeling ACD

Automatiseringsproject

De geleidelijke groei van het aantal datatypistes dat voor de conversie van cartotheekgegevens kon worden ingeschakeld had tot resultaat dat in de maand september het ideaal van een volledige bezetting van de conversieapparatuur vrij dicht werd benaderd. De conversie vindt dan ook goede voortgang, ondanks storingen in de apparatuur die toch nog vaker optreden dan werd verwacht.

De programmatuur die zal worden gebruikt na de installatie van de IBM-computer zal niet het IBM-pakket STAIRS omvatten, zoals aanvankelijk in de bedoeling lag.

Na zorgvuldige bestudering van de voor- en nadelen is de definitieve keuze gevallen op het Zweedse programmapakket IMDOC. Het Zweedse softwarebureau dat dit pakket heeft ontwikkeld wordt in Nederland vertegenwoordigd door Pandata, een software-instituut waarin door de PTT wordt geparticipeerd.

Bij het maken van deze keus werd weer nauw samengewerkt met de Directie Overheidsorganisatie en -automatisering van Binnenlandse Zaken. Een medewerkster van deze Directie heeft zitting in de Stuurgroep Automatisering van de Dienst.

Een werkgroep houdt zich bezig met de moeilijke vraag waar de beeldbuisterminale voor in- en uitvoer van gegevens in het gebouw behoren te worden geplaatst.

Dit probleem dient te worden bezien niet alleen als een vraagstuk van administratieve organisatie, maar ook als een aangelegenheid van beveiliging. De electromagnetische straling nl. die van deze in- en uitvoerstations uitgaat zal - zonder afscherming - buiten het gebouw traceerbaar zijn. De voorzieningen die getroffen moeten worden om de straling te onderdrukken zijn kostbaar.

Afdeling Financiën en Inwendige Dienst

De besprekingen met de Rijksgebouwendienst geveerd na de brief van het Ministerie d.d. 28 mei 1974 over het ter beschikking stellen aan de Dienst van het pand President Kennedylaan 15 hebben een zodanig verloop gehad, dat verwacht mag worden dat dit gebouw medio 1975 voor de Dienst vrijkomt. Na de nodige verbouwingen zal het dan rond 1 januari 1976 feitelijk in gebruik kunnen worden genomen. Daarmede zal dan een oplossing zijn gevonden voor het grote ruimtegebrek in het hoofdgebouw van de Dienst, waardoor een situatie was ontstaan die als nijpend kan worden gekenmerkt.

De voorbereidingen voor het opstellen van een indelingsplan voor het nieuwe gebouw werden reeds ter hand genomen. Het ligt in het voor-nemen in het gebouw President Kennedylaan 15 enige dienstonderdelen uit het hoofdgebouw (de afdelingen D, E, PZ en FID) onder te brengen, alsmede de sectie Opleiding en Vorming behorende tot de afdeling E, die thans in 2 panden aan de Groot Hertoginnelaan is gehuisvest.

Voorts zal in het nieuwe gebouw de computer worden ondergebracht. Deskundigen van de Rijksgebouwendienst hebben geadviseerd deze niet in het souterrain van het hoofdgebouw te plaatsen, aangezien het probleem van de klimaatregeling in die ruimte welhaast onoplosbaar is.

Door de Algemene Rekenkamer werd decharge tot en met het dienstjaar 1972 verleend.

Afdeling Personeel

De reeds lang - op een totaal bestand van 24 medewerkers - bestaande 5 vacatures in de personeelsafdeling konden nog niet worden vervuld. Er ontstond dus nog geen verlichting van de druk waaronder de PZ-medewerkers reeds geruime tijd gebukt gaan.

Het wervingsbureau bleef gelukkig op peil.

Opvallend bij de personeelswerving is het sterk toenemend aantal sollicitanten, dat met zoveel woorden blijkt geeft niet te willen toetreden tot een in het verbergene werkende dienst als de BVD.

Van de in 1974 voor een sollicitatiegesprek ontvangen kandidaten voor de ag. stagiair-functies gaf niet minder dan 14% van deze opvatting blijkt. Voorheen kwam dit slechts incidenteel voor.

De waaksaamheid van de wervingsfunctionarissen werd verhoogd toen bekend werd dat rekening moest worden gehouden met infiltratiepogingen via sollicitaties bij de Dienst door leden van een extremistische jeugdorganisatie.

De Commissie van Overleg geeft blijk van een toenemende behoefte aan informatie over het bij de Dienst op personeels- en organisatorisch gebied gevoerde beleid. In de verslagperiode werd acht keer vergaderd met het dagelijks bestuur van de Commissie.

Er vond op 13 juni een vergadering van de Commissie van Overleg, onder voorzitterschap van het Hoofd van de Dienst, plaats.

Enkele gegevens ontleend aan de personeelsadministratie zijn in de bijlage vermeld.

./.

Bilans Personeel 1 april 1974 - 1 oktober 1974.

Overleden : Op 6-9-1974
 Hoofdamtenaar 4e klasse (52 jaar).

Uit dienst : 11 mannen 13 vrouwen (o.w.
 3 uurloontypisten)

waarvan f.l.o. : 4 (2 middelbare ambtenaren 2 (lagere ambtenaren)
 2 lagere ambtenaren)

op verzoek : 5 (2 middelbare ambtenaren 8 (lagere ambtenaren)
 1 lagere ambtenaar
 2 op fixe salaria)

afloop contract : 3 uurloontypisten

overleden : 1 hogere ambtenaar

invaliditeits-
 pensioen : 1 middelbare ambtenaar

In dienst : 20 mannen 22 vrouwen

waarvan : 4 administratieve medewerkers 3 typisten
 3 stagiairs 13 datatypisten
 8 onderzoekingsambtenaren 2 naslagkrachten
 2 technisch medewerkers 4 administratieve medewerkers
 1 programmeur
 1 vertaler
 1 medewerker S.B.P.

Hiervan aangetrokken 12 personeelsleden door tussenkomst van reeds in dienst zijnde personen o.g. dienstrelaties en 30 door advertenties.

Gedeeltelijke dagtaak: 1 man
 42 vrouwen.